

NÄRPES
STADS

UTBILDNINGSPOLITISKA PROGRAM

[Mandatperioden 2009-2012]

Inledning

Kommunens utbildningspolitiska program är ett program som bestämmer de centrala principerna för utbildningen i kommunen. Programmet är en del av kommunens helhetsstrategi och baseras på de övergripande linjerna och strategierna som fullmäktige godkänt för kommunen. Visioner och strategier för åren 2009-2012 finns inskrivna i detta program.

Det utbildningspolitiska programmet fokuserar på livslångt lärande, internationalism, kulturell mångfald och färdigheter för att leva och verka i ett informationssamhälle. Samarbete mellan invånarna och dem som tillhandahåller tjänster utvecklas och bildandet av nätverk stöds kraftigt. Sektoröverskridande arbete är en förutsättning för att kunna erbjuda kvalitativt högtstående tjänster inom utbildningsväsendet.

De mål som slås fast i programmet utgör även grunden för många av de konkreta målsättningarna samt resurstilldelningen i den årliga budgeten.

Syftet med det utbildningspolitiska programmet är att dra upp riktlinjer för kommunens utbildningsväsende. Programmet beskriver de övergripande målen samt utbildningens betydelse för kommunens invånare och framtid.

Programmet omfattar förskolan, den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen. Utgångspunkten är att den enskilda eleven skall stå i centrum.

Det utbildningspolitiska programmet skall utgöra ett underlag för kommunens ansvariga politiker vid beslut och uppföljning. Programmet skall även vara en utgångspunkt för en konstruktiv och kontinuerlig utveckling av utbildningsväsendet i Närpes.

För uppgörandet av det utbildningspolitiska programmet ansvarar utbildningsnämnden i samverkan med de aktörer som berörs av programmet. Utbildningsnämnden reviderar programmet i slutet av varje mandatperiod.

Bildningsväsendets organisation från den 1.1.2009

Bildningsväsendet som resultatområde leds av utbildningsnämnden. Utbildningsnämnden har det övergripande ansvaret för den kommunala förvaltningen av bildningsväsendet. Till bildningsväsendet hör sedan 1.8.2008 förskoleundervisningen, åk 1-9 samt gymnasieutbildningen. Från den 1.1.2009 tillkommer barndagvården varefter utbildningen är ansvarig för all småbarnsfostran och utbildning i Närpes stad. Utbildningsnämndens arbete leds av en skoldirektör, en ekonomichef samt två kanslisters.

I varje skola finns det en direktion som medverkar till att utveckla skolans fostran, undervisning och verksamhetsidé.

I lagen om grundläggande utbildning stadgas att varje skola där det ordnas utbildning skall ha en rektor som ansvarar för verksamheten. Närpes stad har två tjänsterektorer och åtta uppdragsrektorer.

Närpes stad bedriver förskoleundervisning samt grundläggande undervisning i åk 1-6 vid följande skolor:

- * Kalax skola (ej förskola)
- * Kåtnäs skola
- * Mosebacke skola
- * Pjelax skola
- * Pörtom skola
- * Västra Närpes skola
- * Yttermark skola
- * Övermark skola

Årskurserna 7-9 undervisas vid Närpes högstadieskola och gymnasieutbildning ges vid Närpes gymnasium. I enskilda fall sker grundutbildningen i samarbete med Svenska Österbottens folkakademi.

Sedan läsåret 2006-2007 har det funnits förberedande undervisning för årskurserna F-9 i Närpes. Antalet s.k. språkklasser har ökat och behovet ser inte ut att minska för tillfället. Språkklasserna fyller en viktig funktion när det gäller barnens språkträning. Genom att

intensivt få satsa på det svenska språket underlättar man elevernas skolgång framöver samt även själva integreringen till närsamhället. Genom att lägga resurserna på rätt nivå fås synergieffekter som förhoppningsvis i slutändan kan ge tillbaka en del av de resurser som nu satsas.

Specialundervisningen och skolgångsbiträdestjänsterna har hittills varit organiserade under Närpes specialpedagogiska center. En utredning gjordes våren 2008 gällande en omstrukturering av hela specialundervisningen. Inga beslut fattades dock av stadsfullmäktige. Specialundervisningens framtida organisering bör fattas beslut om inför läsåret 2010-2011 med tanke på den lagförändring och de nya läroplansgrunder som är under beredning.

Framtidsvision allmänt

I **regeringsprogrammet** tar man fasta på olika tyngdpunktsområden som man vill poängtera och som man under denna regerings mandatperiod kommer att arbeta för. Detta påverkar naturligtvis i förlängningen utbildningen på lokalnivå. Följande punkter ingår bland annat i regeringsprogrammet:

- De resurser som frigörs när åldersklasserna minskar används till att utveckla utbildningens kvalitet.
- Genom att öka resurserna inom den grundläggande utbildningen förebyggs och minskas utslagning bland barn och unga.
- Målet är att minska gruppstorlekarna och stärka stöd- och specialundervisningen, studiehandledningen och elevvården samt att satsa på skolornas klubbverksamhet.
- Samarbetet mellan föräldrar och skola främjas.
- Mångsidiga språkprogram i skolorna främjas.
- Undervisningen i det andra inhemska språket utvecklas i enlighet med de beslut som statsrådet har fattat.
- Gymnasienätverket utvecklas så att en god tillgänglighet tryggas. Olika modeller för ordnande och upprätthållande av utbildningen tillåts. Det interna samarbetet och den nätverksbaserade verksamheten mellan gymnasierna och på andra stadiet stärks. Ny teknik utnyttjas effektivt och distansgymnasiets verksamhetsmöjligheter förbättras. Gymnasiestudierna slutförs i regel inom tre år. Detta mål främjas genom särskilda satsningar på studiehandledningen.

- Läraryrket görs attraktivare genom att arbetsförhållandena förbättras.
- För utbildningsarrangörerna föreskrivs en skyldighet att se till att personalen regelbundet erbjuds kompletterande utbildning som ökar yrkeskompetensen.

Undervisningsministeriet tillsatte 14.3.2006 en styrgrupp, som hade i uppgift att lägga fram ett förslag på en långsiktig utvecklingsstrategi för förskoleundervisningen och specialundervisningen inom den grundläggande utbildningen. Lagen föreslås träda i kraft hösten 2010. Styrgruppen föreslår bl.a.

- att nuvarande praxis ändras så att tyngdpunkten klarare än tidigare ligger på stöd i ett tidigt skede och på förebyggande verksamhet. Styrgruppen kallar detta för effektiviserat stöd, som är en stödform som erbjuds en elev i första hand och före beslutet om specialundervisning görs.
- att förskolan överförs till utbildningsväsendet för att stadiövergången från förskola till grundläggande utbildning skall ske så smidigt som möjligt; speciellt för elever i behov av särskilt stöd.
- att stödåtgärderna för elever i behov av särskilt stöd fortsätter även på andra stadiet
- att fortbildningen för lärarna inte fokuserar så mycket på den enskilda lärarens fortbildning men på hela kollegiets utveckling. Fortbildningens målsättning skall vara långsiktig.
- Vårdgarantin uppfylls så att elever i behov av utredningar eller vård skall erhålla detta inom tiden för vårdgarantin.

Inför budgeten 2009 har undervisningsministeriet uppgjort ett förslag för hur man skall effektivisera och förbättra undervisningen inom den grundläggande utbildningen och gymnasiet. Satsningarna för att höja kvaliteten på den grundläggande undervisningen ökar med sammanlagt ca 20 miljoner euro. Framför allt riktar anslagen sig till undervisning och stödåtgärder för elever som behöver särskilt stöd och elevhandledning. 16 miljoner euro anslås för att minska storleken på undervisningsgrupperna. Den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen för invandrare anvisas 9,5 miljoner euro. En miljon euro satsas på kompletterande utbildning för lärare med invandrabakgrund. Inom ramen för finansieringen av gymnasierna föreslås studier i enskilda ämnen med vissa begränsningar ingå i de kalkylerade priserna per enhet. Den föreslagna lagändringen avses framför allt främja utbildningen av invandrare och andra vuxenstuderande.

Lokalnivå

På det lokala planet står Närpes inför stora utmaningar vad gäller utbildningsnämnden. Från den 1.1.2009 förs barndagvården från socialnämnden till utbildningsnämnden. Det innebär en helt ny sektor som kommer att kräva en gemensam arbetsinsats av alla involverade för att göra övergången så smidig och komplikationsfri som möjligt. Av största vikt är att den nya organisationen tillåts ha den mängd personal som behövs för att administrera den nya nämndens ansvarsområden på ett ändamålsenligt sätt.

Det rådande läget överlag i världen påvisar en ekonomisk nedgång i ekonomin som säkert även kommer att påverka Närpes och utbildningen. För utbildningens del har vi bland annat språkklasserna som är konjunkturkänsliga. En stor del av föräldrarna till eleverna i språkklasserna arbetar inom växthusnäringen och karosseribranschen. Hur dessa industrier påverkas av en lågkonjunktur är svårt att förutsäga men man bör vara medveten om situationen. Utbildningens totala antal elever har detta år ökat, mycket tack vare våra nya invånare. Detta kan naturligtvis ändras om arbetsmarknaden plötsligt inte har behov av arbetskraft utifrån.

Närpes stad har genomgått en stor förändring i organiseringen av skolnätet på grund av krympande elevkullar. Om trenden fortsätter finns det ännu behov av att krympa skolnätet för att man i framtiden skall kunna trygga kvaliteten på undervisningen i form av t.ex. timresurs.

Kvalitets- och utvecklingsplan

Bakgrund

Under en lång tid har utbildningsväsendet i Närpes utvecklats på ett positivt sätt. Sett ur ett nationellt perspektiv har resurserna varit på god nationell nivå. De senaste årens trend är dock att resurstillgången för utbildningens del har kringkurits. Delvis har det att göra med minskade elevkullar och delvis att synen på inläring och skola har hårdnat i samhället. Minskade elevkullar innebär trots allt inte att kostnaderna automatiskt minskar. Det har uppkommit många nya aspekter inom utbildningen som är resurskrävande så som elever med särskilda behov, ökat behov av elevvård och handledning. För att fortsättningsvis kunna erbjuda undervisning och kringfunktioner som ligger på en god nationell nivå är det viktigt att allt från beslutsfattare till de som skall jobba med eleverna har samma syn på fostran och inläring samt samma förståelse för vad som krävs för att uppnå detta.

Visioner

Visioner kring utbildningsväsendet är det som vi siktar på att uppnå i framtiden. Visioner om den sorts fostran och utbildning vi vill ge åt våra barn och ungdomar utgående från ett lite längre tidsperspektiv är i fokus här.

Närpes stads utbildningsväsende siktar på:

- Färdigheter
 - En gemensam verksamhetskultur på alla stadier som ger våra elever en stabil grund av baskunskaper och färdigheter som gynnar livslångt lärande.
 - Att enskilda elevers särintressen skall få möjlighet att utvecklas.
- Resurser
 - Ändamålsenliga gruppstorlekar och undervisningsutrymmen samt god kvalitet på undervisningsmaterial och läromedel behövs för att bedriva en god undervisning.
 - Att resurstilldelningen bör beakta både enskilda elevers rättigheter och gemensamma behov.
 - Möjligheten att utnyttja det omkringliggande samhällets kunskaper (t.ex. företag) bör ständigt beaktas.
 - Att Närpes gymnasium kvarstår som självständig enhet där man arbetar för att utveckla flerforms- och distansundervisningen som ett led i att öka attraktionskraften för gymnasiestudier och kvarhålla gymnasiebenägenheten på minst 50% av antalet elever i årskurs 9.
- Personlighetsutveckling
 - Att all undervisning bör sträva efter att stärka elevens identitetsutveckling samtidigt som de bör socialiseras in i en gruppgemenskap.
 - Att undervisningen bör sträva till att ge eleverna nödvändig vardagskunskap och initiativförmåga.
 - Inkludera jämställdhetsfostran i undervisningen och skolans övriga arbete.
 - Att vara steget före i förmedlandet av kunskaper inom allmänmänsklig kommunikation och språk.
- Kulturella mål
 - En god kunskap om det egna närsamhället och dess kulturella arv

- Att utveckla de mångkulturella färdigheterna på alla skolstadier både bland personalen och eleverna.
- Elevhälsa
 - En god elevvård där alla delar av elevens välbefinnande ges möjlighet att växa och utvecklas
 - Ett gott samarbete med hemmen med betoning på gemensamma normer i fostran.
 - Trygga stadieövergångar ur både elevens och personalens synvinkel.
- Informations- och kommunikationsteknik (IKT)
 - Att IKT blir ett naturligt inslag i alla ämnen på alla stadier.
 - Att utrustning och programvara är på god nationell nivå.
- Personal
 - En välmående personal där strategier för personalhälsa, personalrekrytering och personalfortbildning är centrala områden.

Kvalitets- och utvecklingsmål

1. Målet är att förskolan, grundutbildningen och gymnasieutbildningen skall hållas på god nationell nivå.
2. Kommunens särbehov bör beaktas när utbildningen tilldelas resurser av stadsfullmäktige.
3. Planeringen av utbildningsväsendet bör vara långsiktig. Eventuella omstruktureringar i skolnätet bör planeras så att de i god tid finns med i stadens ekonomiplan. Utifrån utvärdering av elevprognoser och utförd granskning av skolfastigheter fastställs vilka skolfastigheter som renoveras.
4. Resurstilldelningen bör beakta den verklighet som råder inom utbildningsväsendets olika enheter.
 - 4.1. Förskolans resurstilldelning bör tryggas genom att staden följer statens rekommendationer angående personaltätheten. Om antalet elever i förskolan

överstiger 13 bör en personell tilläggsresurs ges. Om gruppen elever överstiger 20 bör gruppen delas.

- 4.2. Omständigheter så som egna klasser för den förberedande undervisningen samt integrering av elever med behov av särskilt stöd i vanlig klass kan kräva större resurstilldelning något läsår. År med stora årskullar samt det ökade antalet elever med rätt till specialundervisning kräver noggrann och förutseende resursplanering. Årligen utarbetas förslag till fördelning av timresurs samt beräkningar gällande kommande behov inför uppgörandet av budget och ekonomiplan. Dessa beräkningar görs utgående från gällande timplan och den pedagogiska planering som respektive skola gör. Eftersom elevkullarna troligen minskar kan man trygga kvaliteten av undervisningen genom att kvarhålla resurser till utbildningen för kvalitetshöjande åtgärder. Enligt 2007 års bokslut krävs fortfarande att Närpes stad budgeterade egna medel för utbildningens del. Statens enhetspris räcker ej till.
- 4.3. Gymnasiets resurstilldelning bör bibehållas på god nationell nivå, med ett elevpris som något överskrider det till statsandel berättigande elevpriset. Målet bör vara att tillåta samma kostnadsnivå som i till strukturen likartade kommuner. För att tillgodose fortsatt utbildning efter grundskolan bör gymnasiet stärkas för att klara av den kommande konkurrensen om elever då elevantalet minskar. Kursbrickan i gymnasiet bör innehålla så många kurser att både studentexamen och en utvidgad modell av kombinationsexamen kan erhållas. Samarbetet med övriga aktörer inom gymnasieutbildningen i Österbotten bör fortsätta. Gymnasiet behöver dock ekonomiska resurser för att kunna bygga upp det distansstudieprogram som man har påbörjat.
5. Utbildningsväsendet i Närpes behöver fortsättningsvis en professionell och motiverad personal. De kommande åren kommer att präglas av pensioneringar inom utbildningsväsendet och en beredskap bör finnas för att rekrytera nya lärare. Mentorskap bland lärarna kunde införas för att underlätta arbetet för de nya lärarna samt för att introduktionen till stadens utbildningsväsende skall vara så smidig som möjligt. Problematiken gällande rekryteringen av manliga lärare bör fästas särskild vikt vid. Eleverna behöver både manliga och kvinnliga förebilder i skolvardagen. Kvaliteten i personalrekryteringen bör även innehålla trygga anställningsförhållanden och ett

tillräckligt antal lärare. Behovet av fortbildning bör ständigt uppmärksammas.Handledning av lärarna är ett verktyg som bör införas på en mera regelbunden basis.

6. Det faktiska samarbetet mellan skolan och hemmet utgör en av grundpelarna för fostran av eleverna i stadens skolor.
7. Läroplanen som är fastställd av stadsfullmäktige är det styrinstrument som lärarna använder sig av i undervisningen. Läroplanen bör kontinuerligt uppdateras när förändringar inom olika delar av utbildningsväsendet sker.
8. Innovativa idéer inom skolorna bör uppmuntras. Skolorna bör aktivt ta tillvara den kunskap som företag kan erbjuda och implementera deras kunskap i skolorna. De utvecklingsmöjligheter och ekonomiska resurser som nationella projekt kan tillföra staden bör även tas tillvara på ett för utbildningsväsendet ändamålsenligt sätt.
9. Målet bör vara att informations- och kommunikationstekniken (IKT) i undervisningen blir ett naturligt inslag i alla ämnen och på alla stadier samt att IT-utrustningen hålls på en god nationell nivå. För att uppnå detta bör kontinuerlig handledning ges åt lärarna gällande innehållet i olika ämnen. Satsning på nätbaserad programvara som är ändamålsenlig och lättillgänglig för användaren bör prioriteras. Utrustningen får ej vara för gammal och antalet elever per dator borde ligga på god nationell nivå. Ett mångsidigt utbud av hjälpmedel som ökar möjligheterna till samspel och konkretisering i undervisningsgruppen skall finnas.
10. Nya tider leder till nya behov. Utbildningssektorn skall ge kunskaper och färdigheter som utgör en investering för framtiden. Tillräcklig beredskap bör finnas för att göra satsningar på tillräcklig personal, god standard på undervisningsutrymmena samt behövlig utrustning så som goda läromedel och nya IT-lösningar. Den uppgjorda läromedelsstrategin förverkligas under mandatperioden.

Utvärdering

Bakgrund

På riksplanen kan undervisningsministeriet eller riksdagen ge Rådet för utvärdering i uppdrag att utvärdera någon del av utbildningssektorn. Utgående från denna externa utvärdering kan för vår region utläsas t.ex. jämlikhet och jämställdhet med övriga landet.

I boken Bildningsväsendets lagstiftning med kommentarer (Gustav Wikström, Finlands kommunförbund 2004) citeras bl.a. statsrådets förordning om utvärdering av utbildningen (150/2003). Enligt Wikström är avsikten med utvärderingen:

1. att inhämta och analysera information som underlag för det utbildningspolitiska beslutsfattandet och utvecklingen av utbildningen på riksnivå.
2. att inhämta och analysera information som underlag för det lokala utvecklingsarbetet och beslutsfattandet inom utbildningen.
3. att stödja inläringen hos de studerande och det arbete som personalen inom undervisningsverksamheten utför samt stödja utvecklingen av läroanstalterna.

Utvärderingsplan

Med tanke på Närpes framtid bör även de högsta beslutsfattarna i staden ha möjlighet att besluta om hur vi skall utveckla verksamheten via det utbildningspolitiska programmet och ekonomiplanen. Målet bör vara en heltäckande utvärderingsplan som främjar en bättre utbildning, planering, undervisning och fostran. Såväl utbildningens kvalitet som ekonomi utvärderas. I Närpes stad leds utvärderingen av utbildningsnämnden. I läroplanen anges arbetsområden för årlig utvärdering utöver de utvärderingar som ingår i detta program. I skolorna anges principerna för den interna utvärderingen i läsårsplanen. Utvärderingen skall vara ett instrument som hjälper till att höja kvaliteten på utbildningen.

Stadsfullmäktige

- utvärderar resurstilldelningen och elevpriset i relation till statsandelsgrunden för grund- och gymnasieutbildning varje kalenderår i samband med bokslut och verksamhetsberättelse. Utvärderingen bör utgöra grund för beslut om ramar och beredning av budget

- för att uppnå långsiktighet i planeringen utvärderas regelbundet skolnätet i förhållande till elevprognoser och utförda granskningar av skolfastigheter samt renoveringsbehov
- informeras om resultat i externa utvärderingar som gjorts av Rådet för utvärdering eller annan myndighet med regionalt eller rikstäckande ansvar i de fall de berör stadens verksamhet. Informationen bör ges i sådan form att inte enskilda elever eller lärare utpekas
- delges de viktigaste resultaten i lokala utvärderingar via utbildningsnämndens verksamhetsberättelse

Revisionsnämnden

- kan vid behov begära utvärdering av någon del av verksamheten.

Utbildningsnämnden

- beslutar om frivilligt deltagande i externa utvärderingar såsom nationella prov
- utvärderar resurstilldelningen på enhetsnivå i samband med utvärderingen av läsårsplaner
- utvärderar i samband med registrering av statistik till statistikcentralen i september antalet elever som överförs till specialundervisning med 9-årig läroplikt eller 11-årig läroplikt samt gör en jämförelse med tidigare läsår för att se tendenserna
- får en redovisning över antalet skolgångsbiträden och totalantalet timmar dessa är anställda jämfört med föregående läsår
- utvärderar via utbildnings- och habiliteringsgruppens arbete resursbehovet inom elevvården
- utvärderar årligen beräkningen av elevpris per skolenhet specificerat på olika kostandsmoment i samband med bokslutet

Enhetsnivå

- Rektor/skolföreståndare utvärderar via utvecklingssamtalen personalens arbetssituation
- Grupphandlearna i gymnasiet för utvecklingssamtal med sina elever och utvärderar elevernas studieresultat och kursantal varje år
- Rektor/skolföreståndare analyserar och utvärderar årligen tillsammans med direktionen läsårsplanen

- Vid läsårets slut delges direktionerna resultat i eventuella nationella prov, skolans interna utvärderingar och annan statistik som uppgjorts. Direktionen i gymnasiet sätter särskild vikt vid studentexamensresultatet. Upprätthållaren bör hållas ajour om avvikelser i resultatet inom skolväsendet för att kunna rikta resurserna rätt.
- De val som årskurs 9 gör inför övergången till andra stadiet redovisas för utbildningsnämnden.

Sammanfattning

Det utbildningspolitiska programmet för mandatperioden 2009-2012 har utarbetats i en arbetsgrupp tillsatt av utbildningsnämnden. I arbetsgruppen har ingått följande personer: Kerstin Berg; utbildningsnämndens ordförande, Ann-Katrin Enqvist; medlem i utbildningsnämnden, Staffan Holmberg; representant för åk 1-6, Stefan Mannsén; representant för åk 7-9, Johan Bergkull; representant för gymnasiet, Pia Berg; representant för specialundervisningen samt Åsa Snickars; skoldirektör.

Arbetsgruppens förhoppning är att det utbildningspolitiska programmet skall fungera som det styrdokument som det är tänkt att det skall vara. Ett dokument som används av de förtroendevalda inom nämnd, stadsstyrelse och stadsfullmäktige för att förenhetliga synen på utbildningen samt framtida riktlinjer för den samma i Närpes stad.